

Gazdálkodó

Elvárások

A gazdálkodó szervezetek elvárásai a
szakmunkásképzéssel szemben
Versenyképes gazdaság – versenyképes szakképzés

Dr. Szilágyi János

Globális versenyképességi index 2009-2010, 2010-2011

	Helyezés 2010-2011	Pontszám	Helyezés 2009-2010
Svájc	1.	5,63	1.
Svédország	2.	5,56	4.
USA	4.	5,43	2.
Németország	5.	5,39	7.
Finnország	7.	5,37	6.
Hollandia	8.	5,33	10.
Dánia	9.	5,32	5.
Észtország	33.	4,61	35.
Csehország	36.	4,57	31.
Lengyelország	39.	4,51	36.
Szlovénia	45.	4,42	37.
Litvánia	47.	4,38	53.
Magyarország	52.	4,33	58.
Szlovákia	60.	4,25	47.

Forrás: World Economic Forum: The Global Competitiveness Report

Nagyot romlott a versenyképességünk, de már túl vagyunk a mélyponton

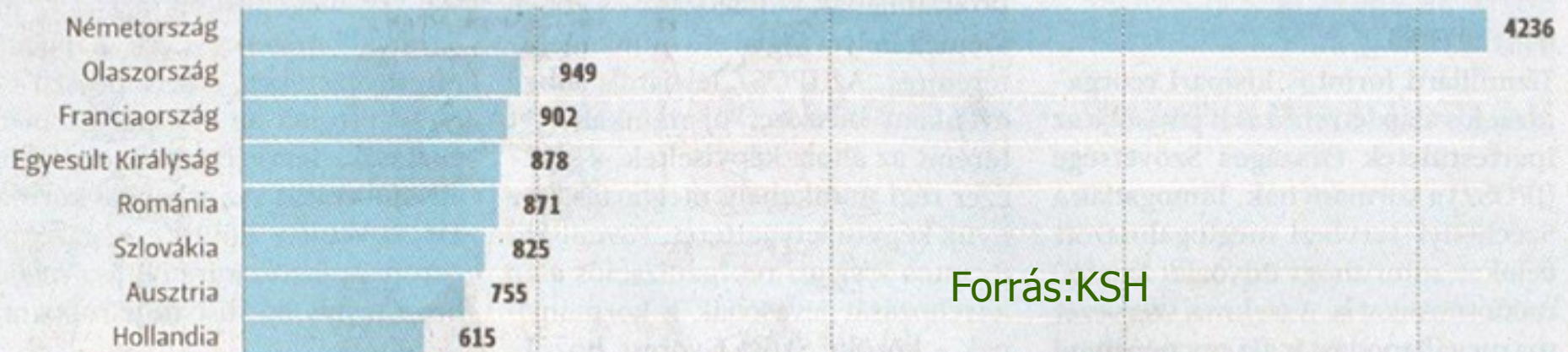
World Economic Forum, Global Competitiveness Index (rank)

2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010

28. 29. 33. 39. 39. 42. 48. 62. 58. 52.

A magyarországi vállalatok versenyképessége már csak a szakképzés rendszerének teljes átalakításával biztosítható. A gazdasági fejlődés gátja a jól képzett szakemberek hiánya!

A magyar kivitel fő célországai 2009-ben (milliárd forintban)

Forrás: KSH

Versenyképességünkről

➤ IMD Nemzetközi Gazdaságelemző Intézet (Lausanne)
2010. évi versenyképességi jelentése:

fiataalkori munkanélküliség 49. hely(27%)

korruptió 55. hely

bürokrácia 51. hely

kormánypolitikák minősége 53. hely

személyi jövedelemadó 59. hely

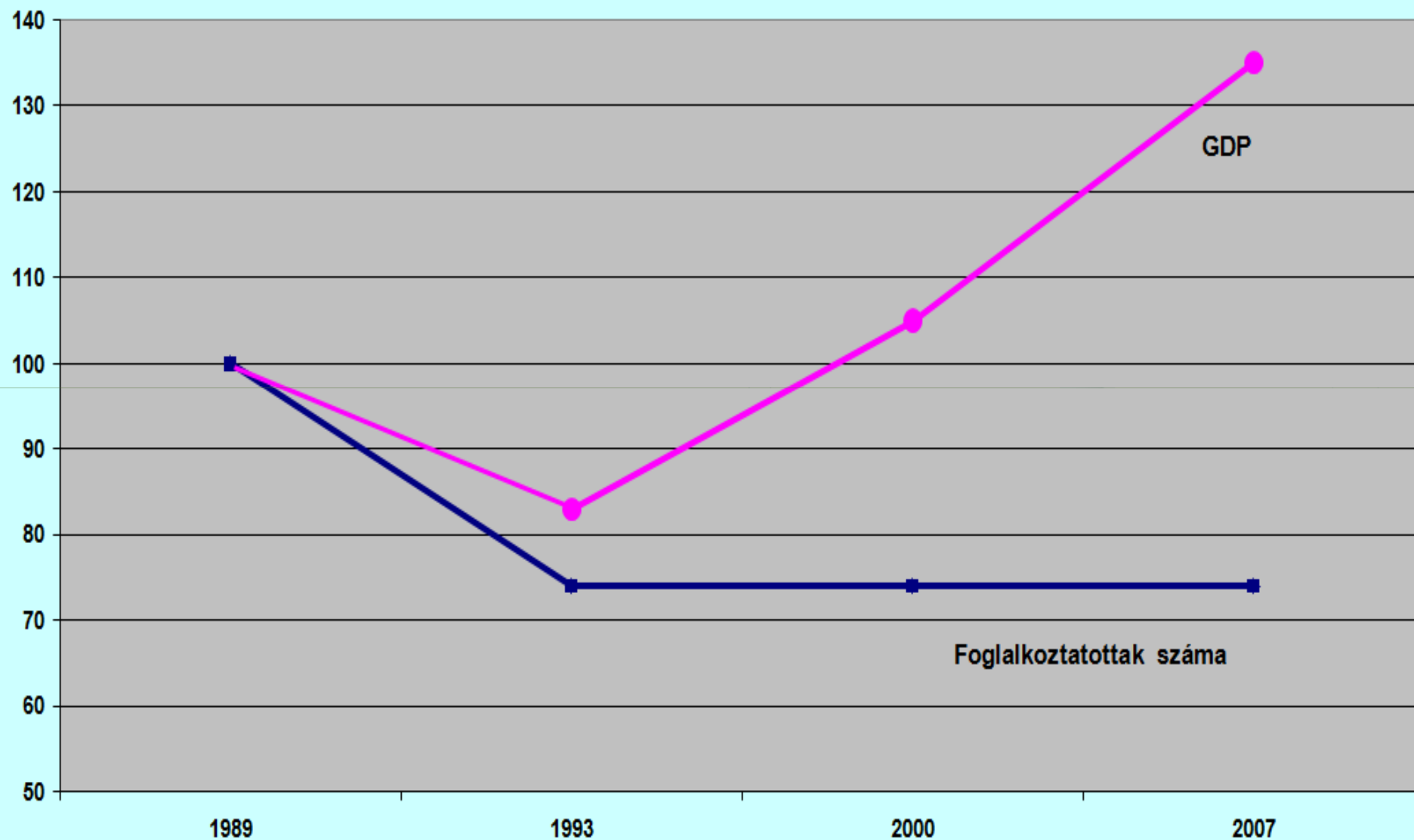
vállalati nyereségadó 8. hely

oktatásügy minősége 48. hely (2009-ben 31. hely)

egészségügy minősége 48. hely (2009-ben 38. hely)

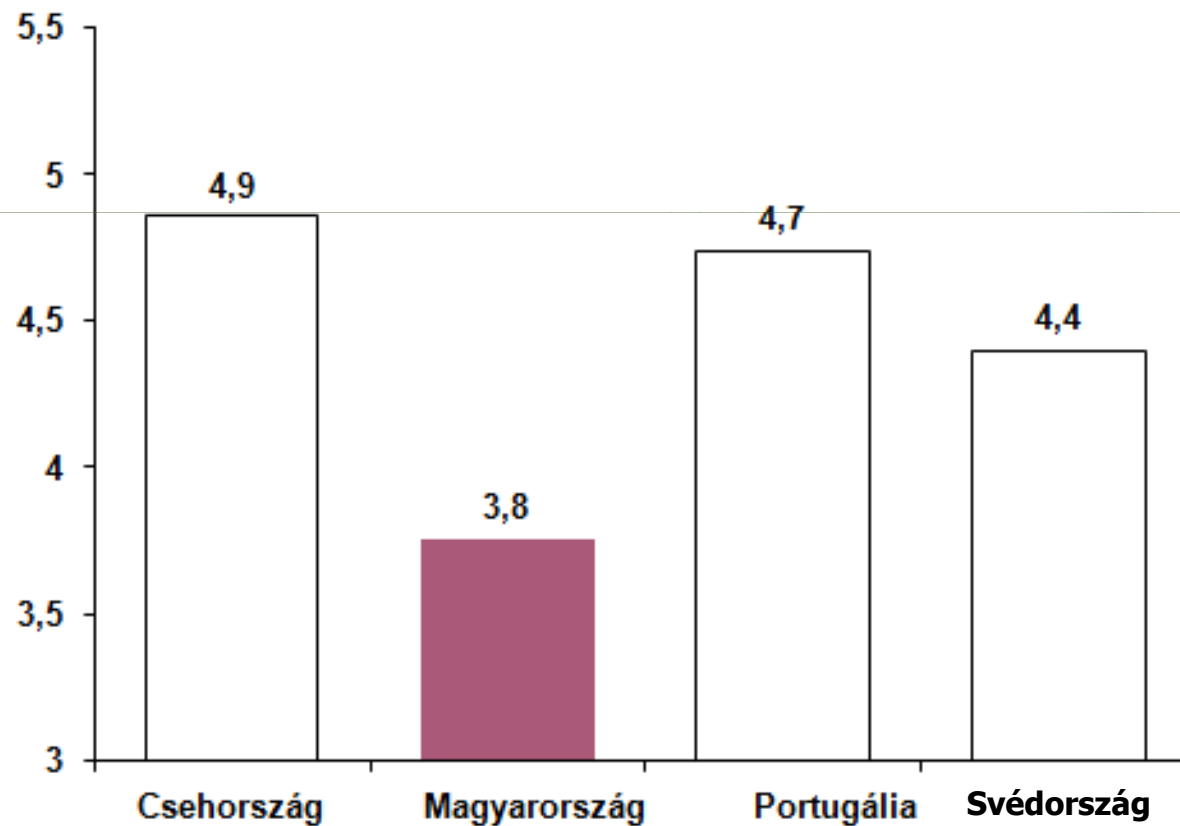
fogyó népesség, társadalom előregedése 59. hely

A GDP és a foglalkoztatás színvonalának szétválása a rendszerváltás utáni két évtizedben

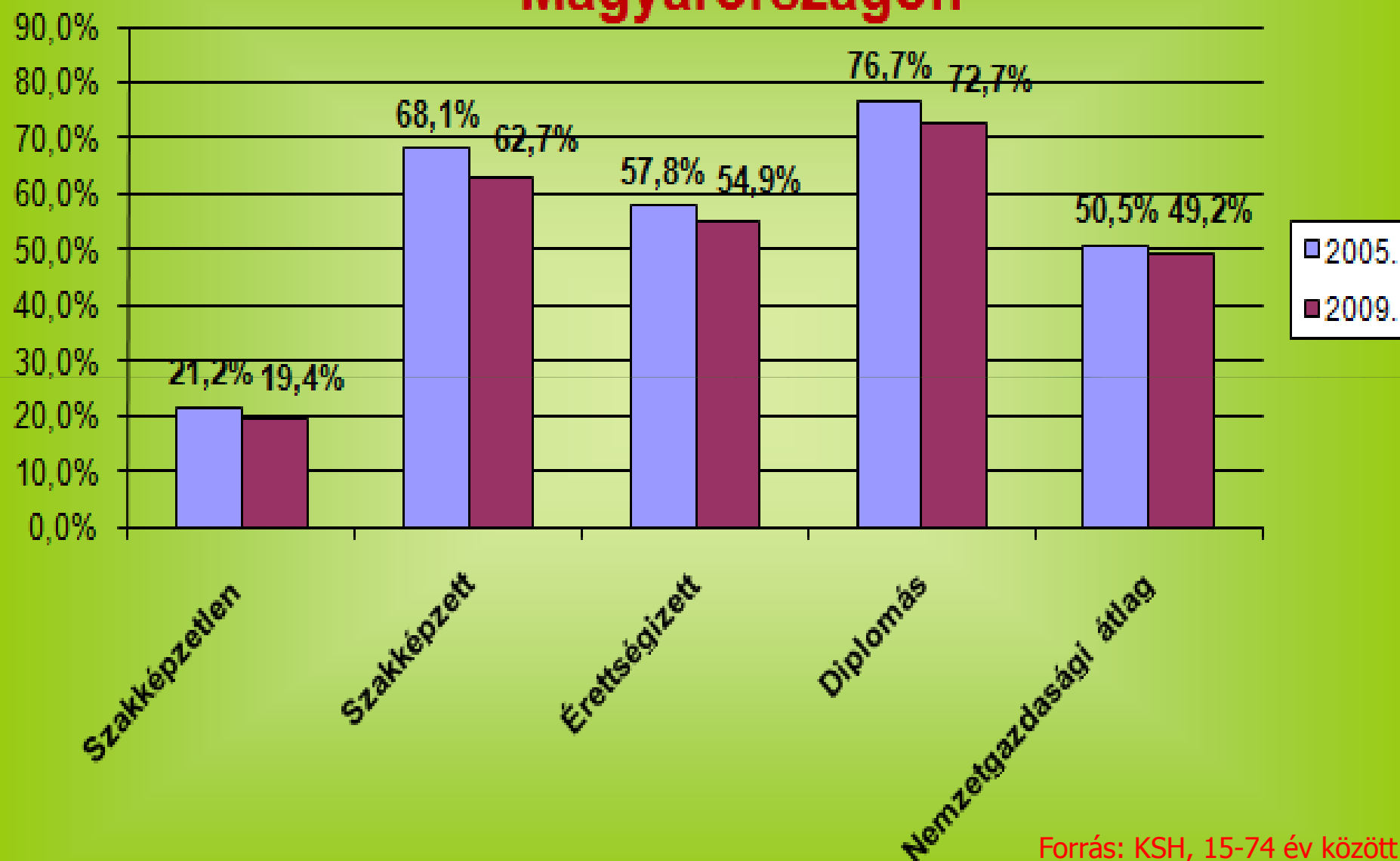
Hazánk foglalkoztatottsági rátája a hasonló népességszámú országokkal összevetve is rendkívül alacsony

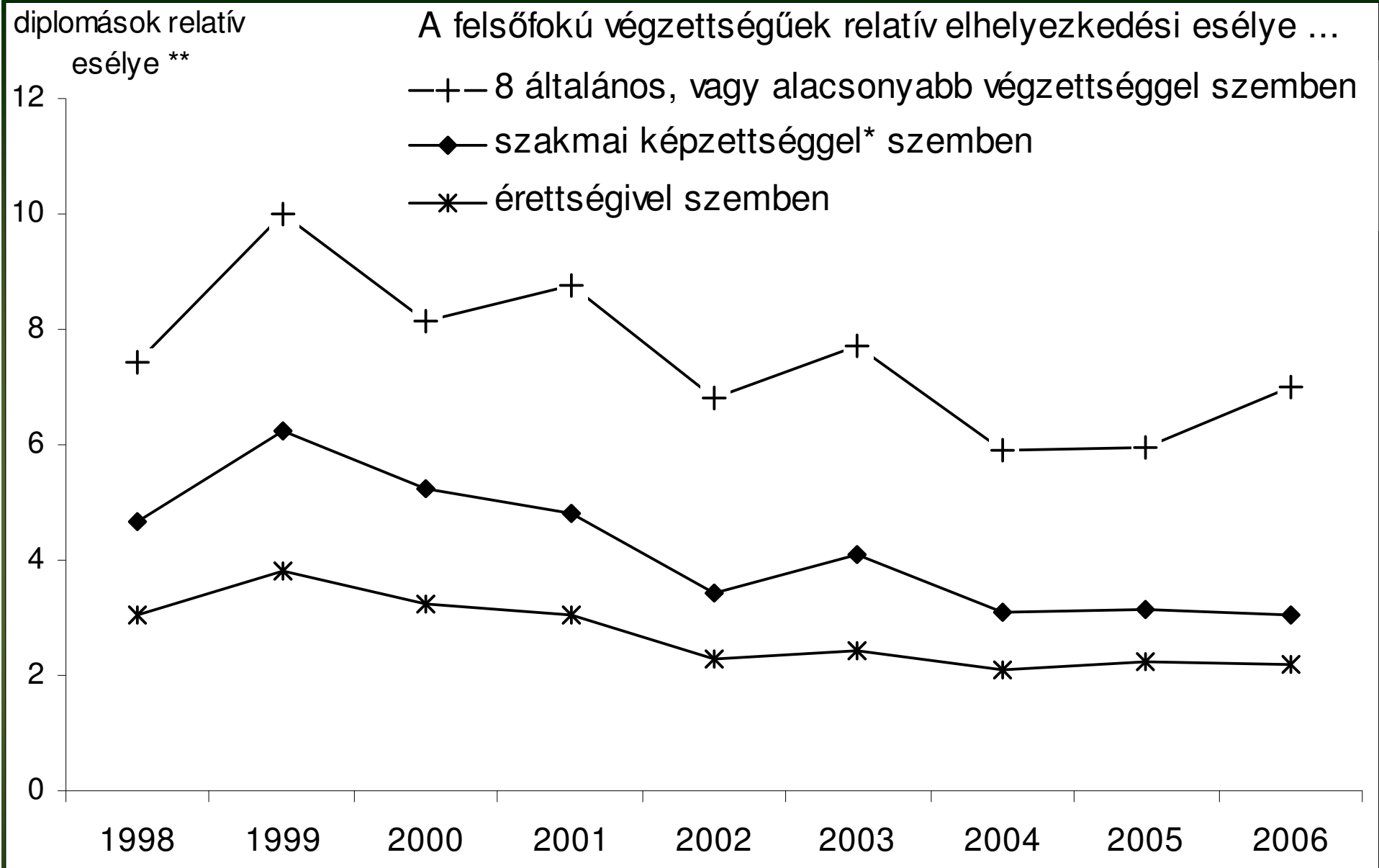
A foglalkoztatottak száma Magyarországon és néhány hasonló népességszámú országban, 2009 (millió fő)

Forrás: Eurostat

Képzettség szerinti foglalkoztatási ráták Magyarországon

* Szakmunkásképző, szakiskola

** Magyarázat: A relatív esély azt mutatja meg, hogy hányszor nagyobb egy munkakereső foglalkoztatottá válásának esélye, ha érettségi, szakmai képzettség, ill. legfeljebb 8 osztályos általános iskolai végzettség helyett felsőfokú végzettséggel rendelkezik.

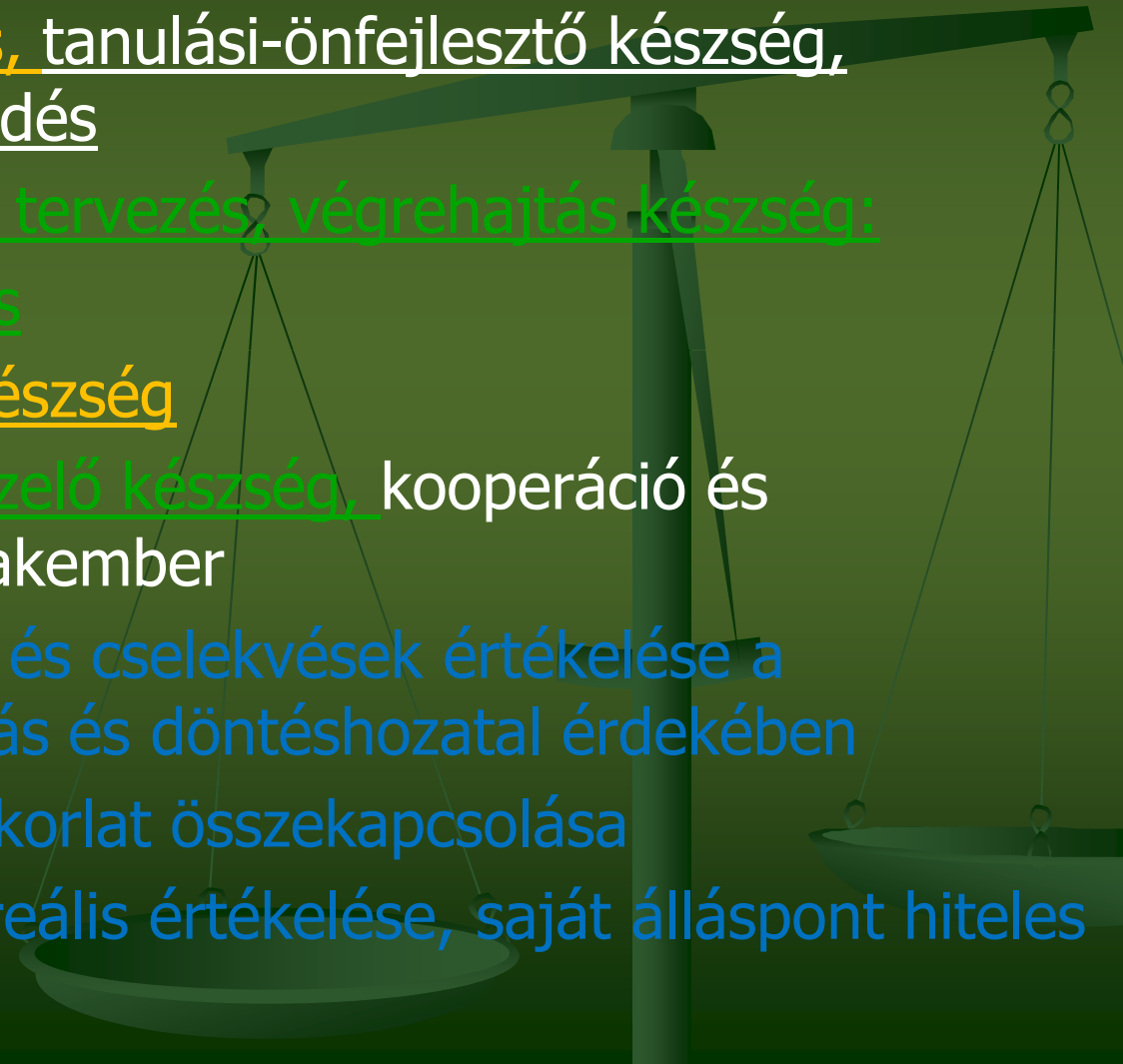
Forrás: GVI-számítás a KSH Munkaerő-felvétel (In: Munkaerő-piaci jellemzők, 2006/IV.) adatai alapján

Modern szakmunkásképzés vállalati szemszögből

- A szakképzés feladata: a sikeres gazdaság munkaerő-piaci igényének kielégítése, egyén számára karrierlehetőség biztosítása
- A képzés nem öncélú: a sikeres, hatékony és versenyképes munkavállaló kiképzése, a munkapiacra jól értékesíthető tudás kell
- Vállalkozásoknál a fő motiváló erő: leendő munkavállaló magas színvonalú kiképzése: hosszú távon hoz hasznot munkaadójának és magának
- Nagy érték a gyorsan munkába állítható munkaerő, mobilitás és gyorsan változó életkarrier
- Iskola: mindenkinek kötelező élet közeli helyzetben, gyakorlaton részt venni. A képzés ideje alatt dolgozni kell, integrálódni a termelési folyamatba. Érték az ideje korán megkezdett szakmunkásképzés a munkára szocializálás szempontjából

Kulcskvalifikációk és kompetenciák

Szakmai kompetenciák

- ❑ Általános szakmai cselekvőkészség, innovációs készség
 - ❑ Önszabályozó tanulás, tanulási-önfejlesztő készség, élethosszig tartó fejlődés
 - ❑ Önálló munkavégzés, tervezés végrehajtás készség: Célorientált viselkedés
 - ❑ Szervezési-vezetési készség
 - ❑ Problémamegoldó-kezelő készség, kooperáció és konszenzus-képes szakember
 - ❖ Saját gondolatok és cselekvések értékelése a problémamegoldás és döntéshozatal érdekében
 - ❖ Elméletek és gyakorlat összekapcsolása
 - ❖ Vitaszemponatok reális értékelése, saját álláspont hiteles képviselése
-

Kulcskvalifikációk és kompetenciák

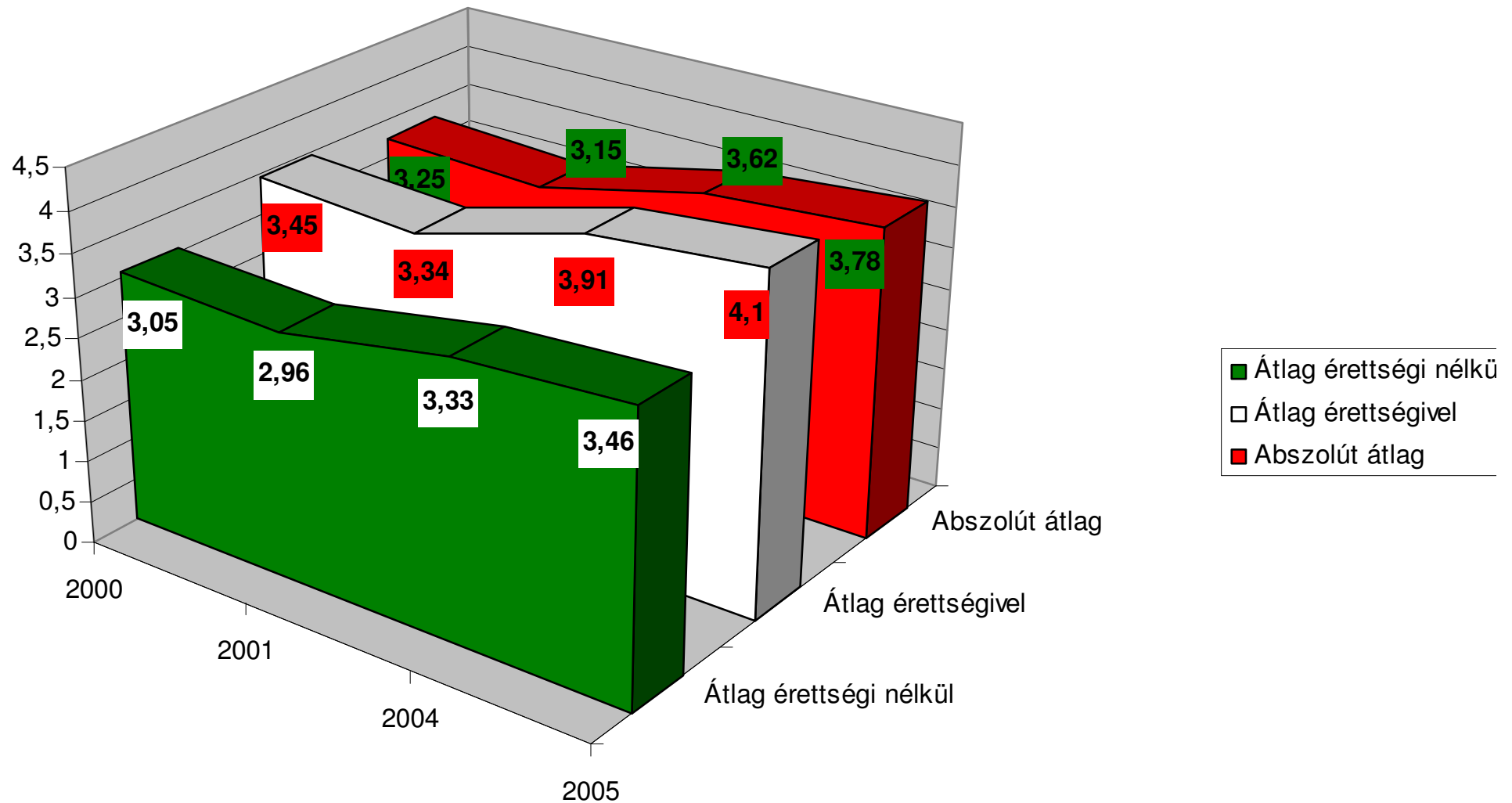
Szociális kompetenciák

- ❑ Világos, korrekt kommunikáció írásban és szóban
- ❑ Átértékelődik a funkcionális analfabétizmus (nem pusztán írni, olvasni és számolni tudást jelent), magába foglalja az alapvető információtechnológiai tudást, a hálózatok intelligens kezelését
- ❑ Információ befogadása, releváns gyűjtése, átalakítása és beépítése saját munkájába
- ❑ Kommunikációs kultúrák tanulásának készsége
- ❑ Viselkedés és mentális kultúra és interkulturális műveltség
- ❑ Reálisan bemutatni saját képességeit a munkaerőpiacon
- ❑ Együttműködés-team munka, kooperációs modellekben gondolkodni tudás

Munkáltatói szempontok munkaerő-felvételkor

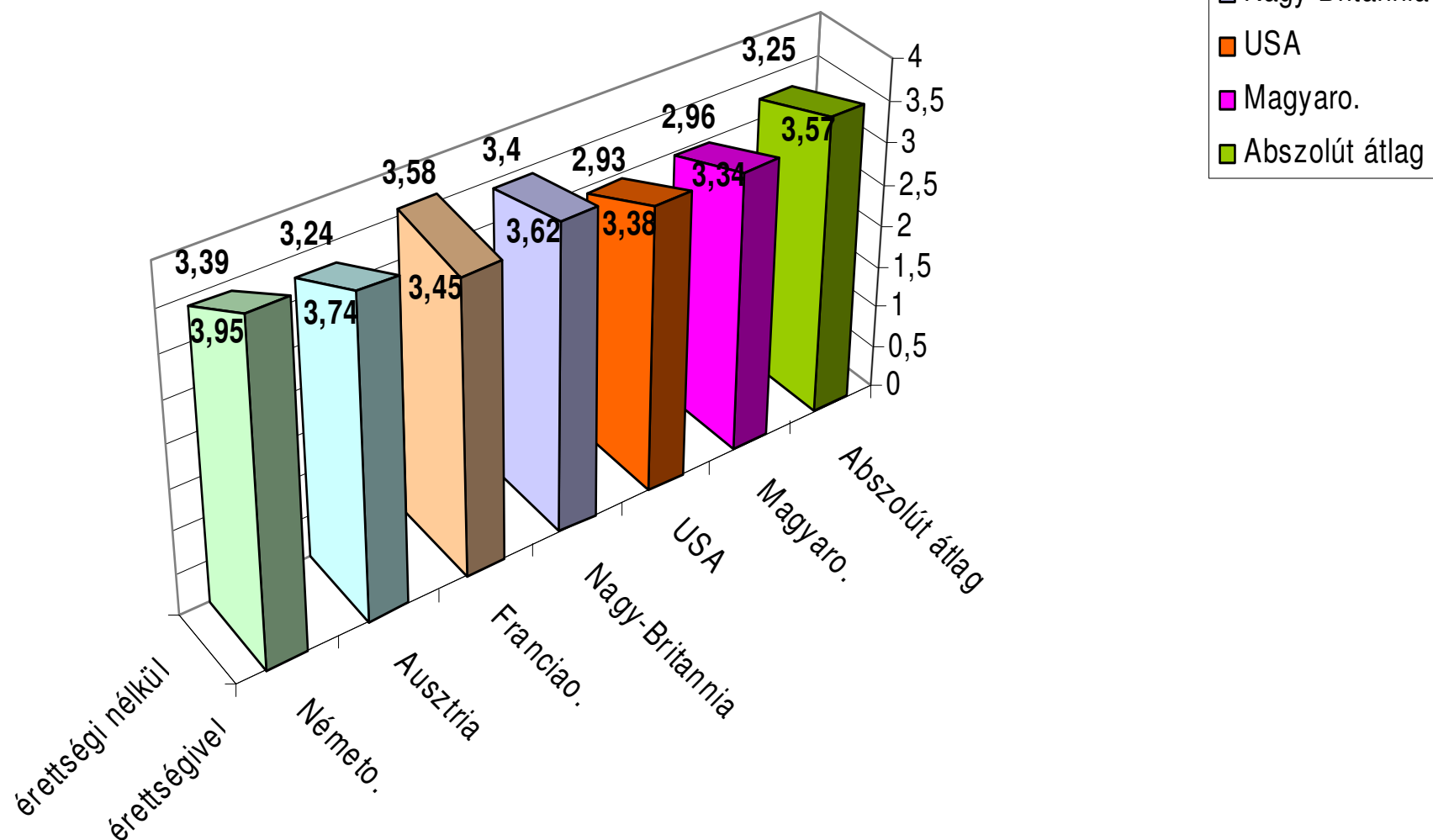
Pályázói csoportok	Előnyt jelent	Közömbös	Hátrányt jelent
Szakképzett fizikai dolgozó			
Az illető pályakezdő	9,3	57,2	33,4
Fiatalkorú, de gyakorlattal rendelkezik	85,9	12,8	1,3
20-30 éves tapasztalattal rendelkezik	61,3	34,5	4,2
Középfokú végzettségű szellemi dolgozó			
Az illető pályakezdő	10,2	50,3	39,5
Fiatalkorú, de gyakorlattal rendelkezik	86,8	11,9	1,3
20-30 éves tapasztalattal rendelkezik	58	35,7	6,2
Forrás: MMSZ vizsgálat (1995.)			

A pályakezdekők felkészültségével való összevont és átlagolt elvárások elégedettségmértéke (4.1.)

Forrás: Szakképzett munkaerő iránti kereslet a feldolgozóiparban egy empirikus vállalati felvétel tükrében MKIK-GVI - 2005. július - 4.1. táblázat

Pályakezdőkkel való elégedettség iskolai végzettség és országok szerint 2001. - (6.3.1.)

Forrás: A pályakezdők iránti vállalati kereslet és a velük való elégedettség egy vállalati felmérés tükrében

MKIK-GVI - 2001. szeptember - 6.3. táblázat

A vállalatok véleménye a pályakezdő szakmunkások felkészültségéről

MKIK-GVI 2000-2010 felmérése alapján

A vállalatok véleménye a pályakezdő szakmunkások félkészültségéről

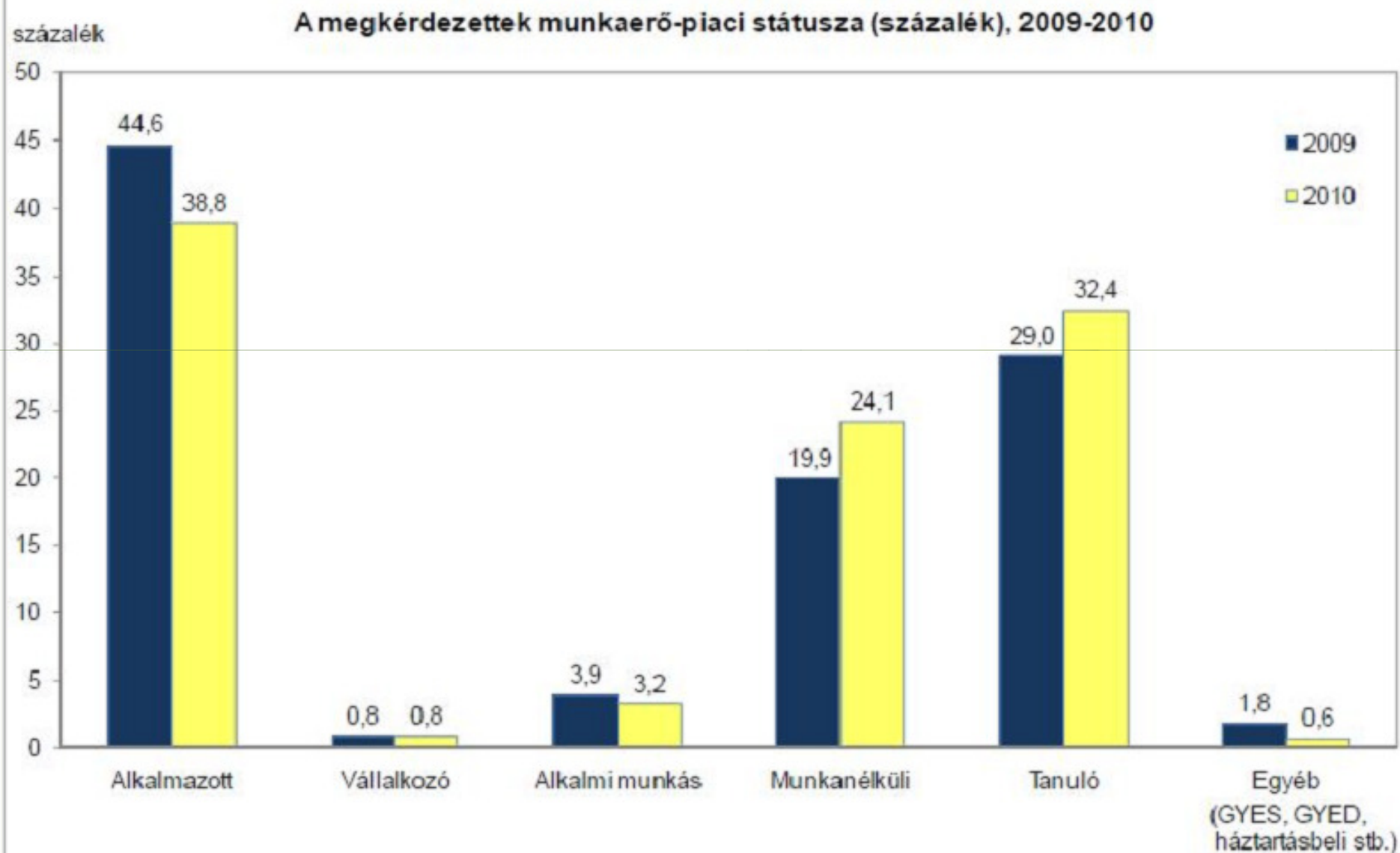
MKIK-GVI 2000-2010 felmérése alapján

A problémák fontossági sorrendje

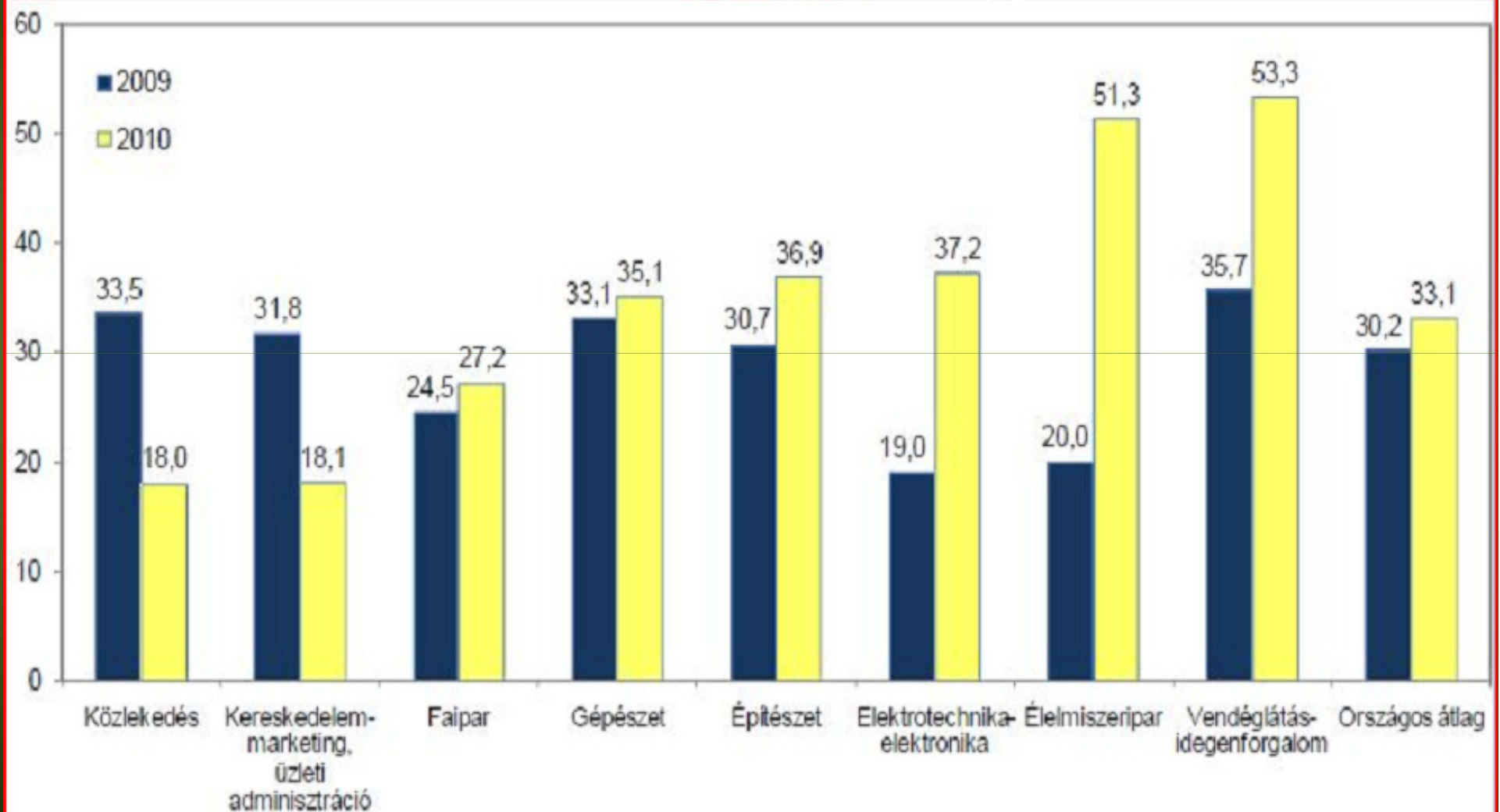
(MKIK GVI felmérés alapján 2001.)

Hiányosságok- problémák	OKJ szakképzettséggel		Főiskolai végzettek	Egyetemi végzettek
	Érettségi nélkül	Érettséggel		
Önálló munkavégzés képességének hiánya	1.	1.	2.	2.
Gyenge szakmai gyakorlati jártasság	2.	2.	4.	4.
Munkafegyelmi problémák	3.	3-4.	7.	7.
Munkakultúra hiányosságai általában	4.	3-4.	5-6.	6.
Gyenge szakmai elméleti alapok	5.	5-6.	9.	9.
Rossz együttműködési képesség	6.	7.	8.	8.
Gazdasági ismeretek hiánya	11.	11.	5-6.	5.
Számítógépes ismeretek hiánya	12.	5-6.	3.	2.
Idegennyelv-tudás hiánya	13.	8.	1.	1.

Pályakezdő szakmunkások munkaerő-piaci pozíciója MKIK GVI felmérés alapján %

A szakiskolában való végzést követő 8 hónapban a tanult szakmájukban elhelyezkedő tanulók százalékos aránya, MKIK GVI felmérés alapján

Lemorzsolódás és szakmaelhagyás figyelembe vétele

egy képzeletbeli eset

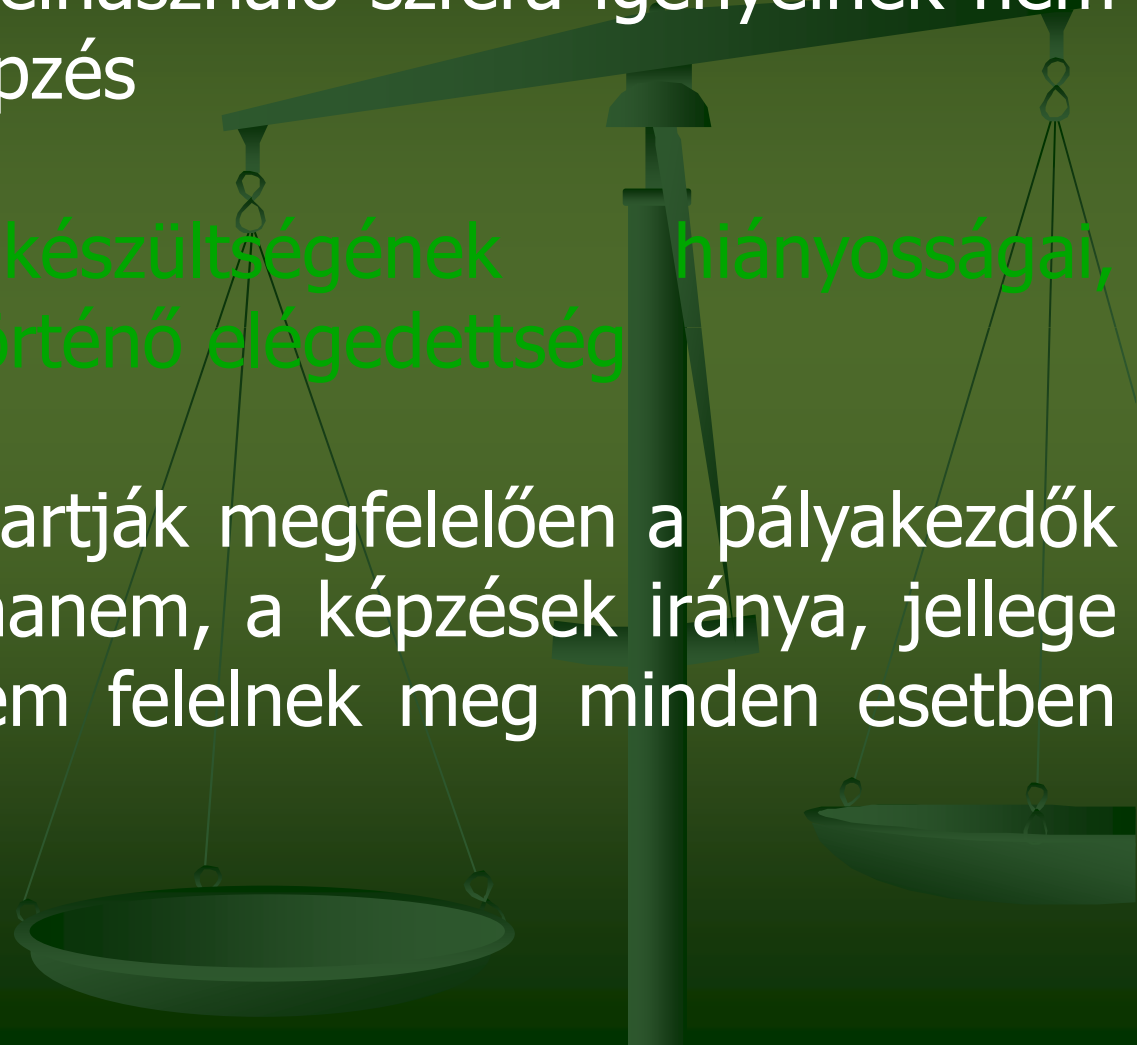
Beiskolázott tanulók:	100 fő
Lemorzsolódás:	30 fő
Szakiskolát elvégzők:	70 fő

Szakmájukban 9 hónap múlva
elhelyezkedők:
21 fő

MKIK GVI felmérés alapján 2010

Gazdaság - szakképzés partneri együttműködése

- A munkaerő-piac, a felhasználó szféra igényeinek nem megfelelő szakképzés
- A tanulók felkészültségének hiányosságai, pályakezdőkkel történő elégedettség
- Nem általában nem tartják megfelelően a pályakezdők felkészültségét, hanem, a képzések iránya, jellege és súlypontjai nem felelnek meg minden esetben az elvárásoknak

Keresletvezérelt szakképzési rendszer

- Alapvető társadalmi érdek: ott, olyan létszámban, olyan szakmában és olyan tartalommal legyen szakképzés, ahogy a gazdaság igényli

- Ennek szinkronban kell lennie:

- ✓ Az egyéni aspirációkkal, tehetséggel,
- ✓ A képzés kapacitásával, személyi, tárgyi feltételeivel
- ✓ Különösen a gyakorlati oktatás technikai színvonalával

- Az RFKB képzési - beiskolázási szerkezet befolyásolása

Problémák

- ✓ A tanulók alapkészségeinek hiánya: általános iskola
- ✓ A tanulás iránti érdektelenség: NAT alpműveltségi vizsga
- ✓ Teljesítmény nélkülség, értékelés és mérés, követelménytámasztás, számonkérés
- ✓ A fizikai munka elutasítása, munkára nevelés hiánya, manuális analfabetizmus, a kéz intelligenciája
- ✓ Szakiskolai modell: Nőtt a képzésben eltöltött idő, emelkedett az iskolázottsági szint, ezzel együtt csökkent a tanulók tudásszintje.

Problémák és következmények

- ❑ Tudomásul kell venni, hogy nincs lehetőség valamennyi műveltségi terület összes fejlesztési célját egy időben biztosító programok alkalmazására
- ❑ Azok a tanulók, akik nem szeretnék sokat az iskolapadban ülni a szakiskolát választják
- ❑ Munkatevékenységbe ágyazott szakképzés pedagógiai modelljének megalkotása
- ❑ A képzés középpontjába a szakmai cselekvőképességnek kell állítani

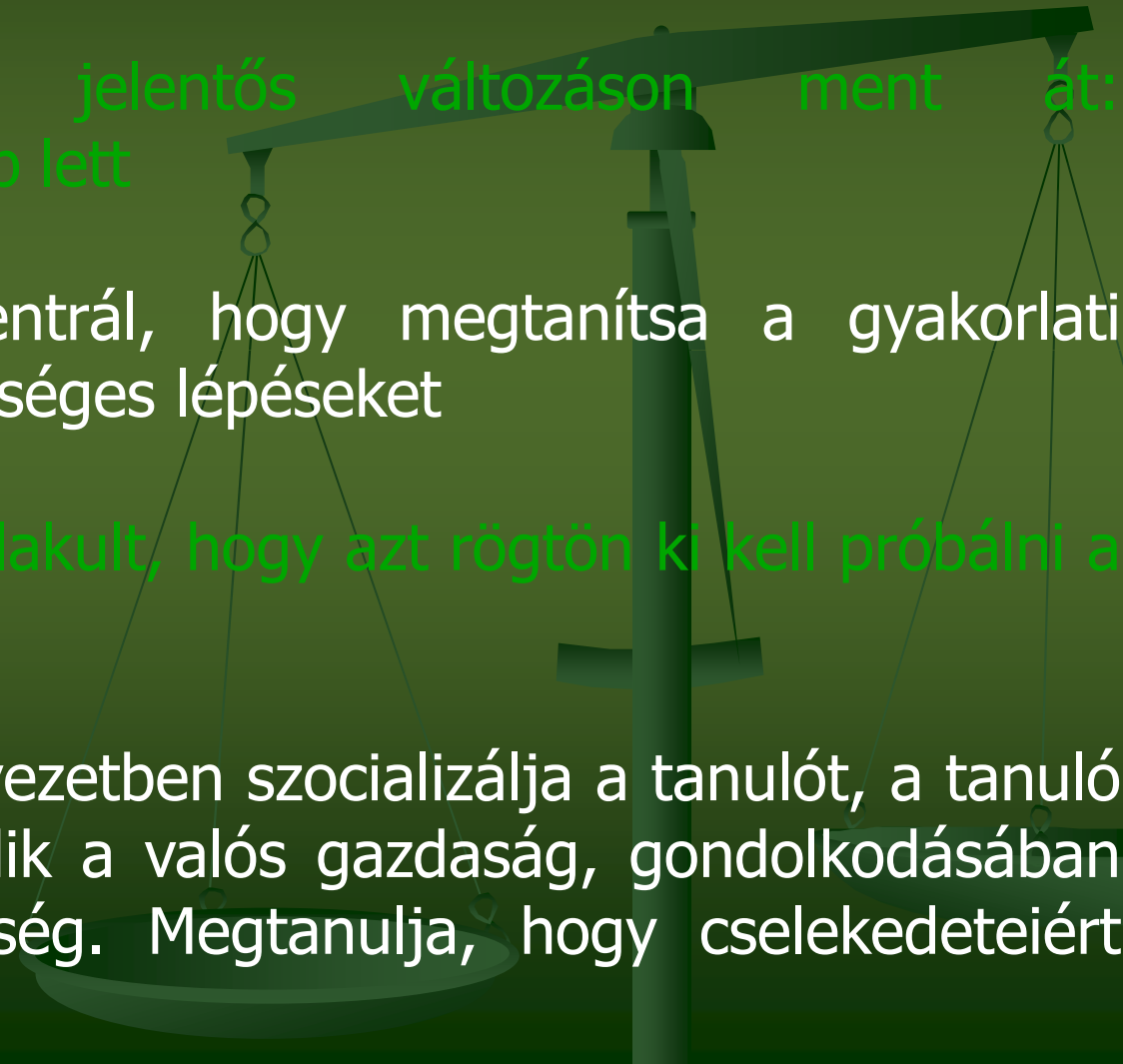
Szakmai cselekvőképesség

„A változó munkavilágban a szakképzésnek meghatározott tanmenet szerint a szükséges szakmai készségeket, ismereteket és képességeket (szakmai cselekvőképesség) kell közvetítenie. A megkívánt szakmai tapasztalatok megszerzését kell lehetővé tennie.”

Német szakképzési törvény 1. § 3. fejezet

Problémák és következmények

- Egyre nehezebb éles határvonalat húzni a szakmai elmélet és gyakorlat között
 - A szakmai elmélet jelentős változáson ment át: gyakorlatorientáltabb lett
 - Az elmélet arra koncentrál, hogy megtanítsa a gyakorlati végrehajtáshoz szükséges lépéseket
 - A szakmai elmélet úgy alakult, hogy azt rögtön ki kell próbálni a gyakorlatban
 - A duális képzés élő környezetben szocializálja a tanulót, a tanuló megtanulja hogyan működik a valós gazdaság, gondolkodásában erősödik a cselekvőképesség. Megtanulja, hogy cselekedeteiért felelősséget kell vállalni.
-

A motorikus képességek szerepének újra felfedezése

„Az ember nevelésének a cselekvéssel kell kezdődni. A fej (értelmelem), a szív (érzelem) kiművelése mellett nem szabad a kéz normális munkaszerepéről sem megfeledkezni.”

Pestalozzi

Az OKJ-ban szereplő szakképesítések 60%-nál a munkavégzés megítélésének döntő eleme a kéz finommotorikai fejlettsége. A szakmatanulásnak olyan kéz és lábügyességi szintet kell kialakítani, ami képessé tesz a szakma magas szintű művelésére.

A gyengébb tanulási képességűek körében a motorikus képességek, a kéz intelligenciájának szerepe felértékelődik, mivel ez visszahat kognitív képességekre, azaz a kéz intelligenciája hatással van a fej intelligenciájára.

Az általános iskolából, illetve azt követően kimaradók számaránya: 14-18 év a legkritikusabb!

- 2002-2010 között általános iskolába járók száma:

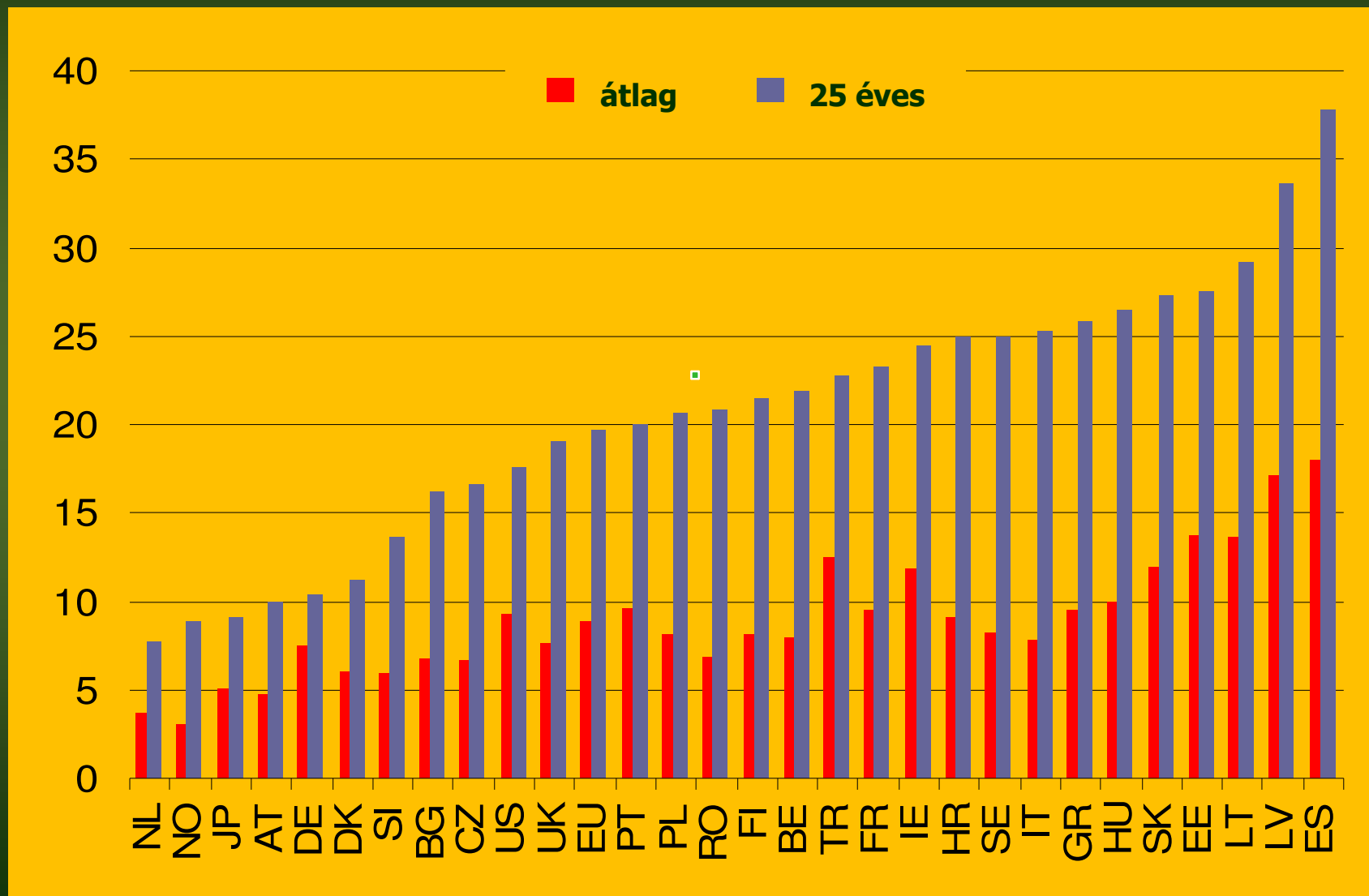
112 000-108 000 lemorzsolódás 4 ezer fő (3,6 %)

- 2010-ben a 18 évet betöltött korosztály létszáma 125 ezer fő

ebből 25 ezer főnek 8 osztályos vagy
alacsonyabb iskolai végzettsége volt (20%)

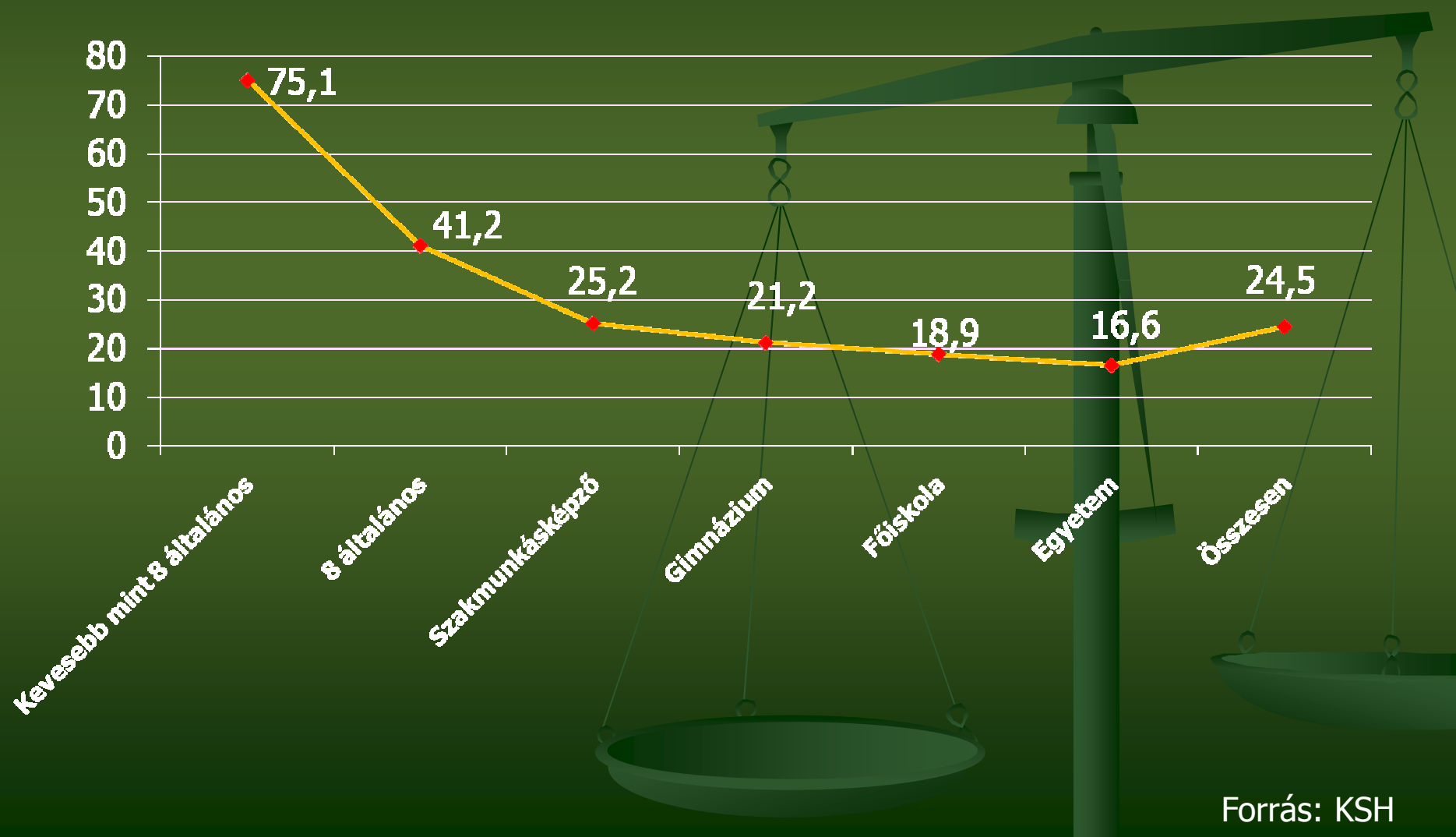
- A 14 éves korosztály rendkívül fogékony a cselekvés központú feladatokra, valós gyakorlati tevékenységekre épülő pedagógiára. Jelentős rétegeket veszett el a 9-10 osztály bevezetésével a magyar szakképzés, ezzel a magyar munkaerő-piac

Alacsony ifjúsági munkanélküliség és a jó szakképzési rendszer

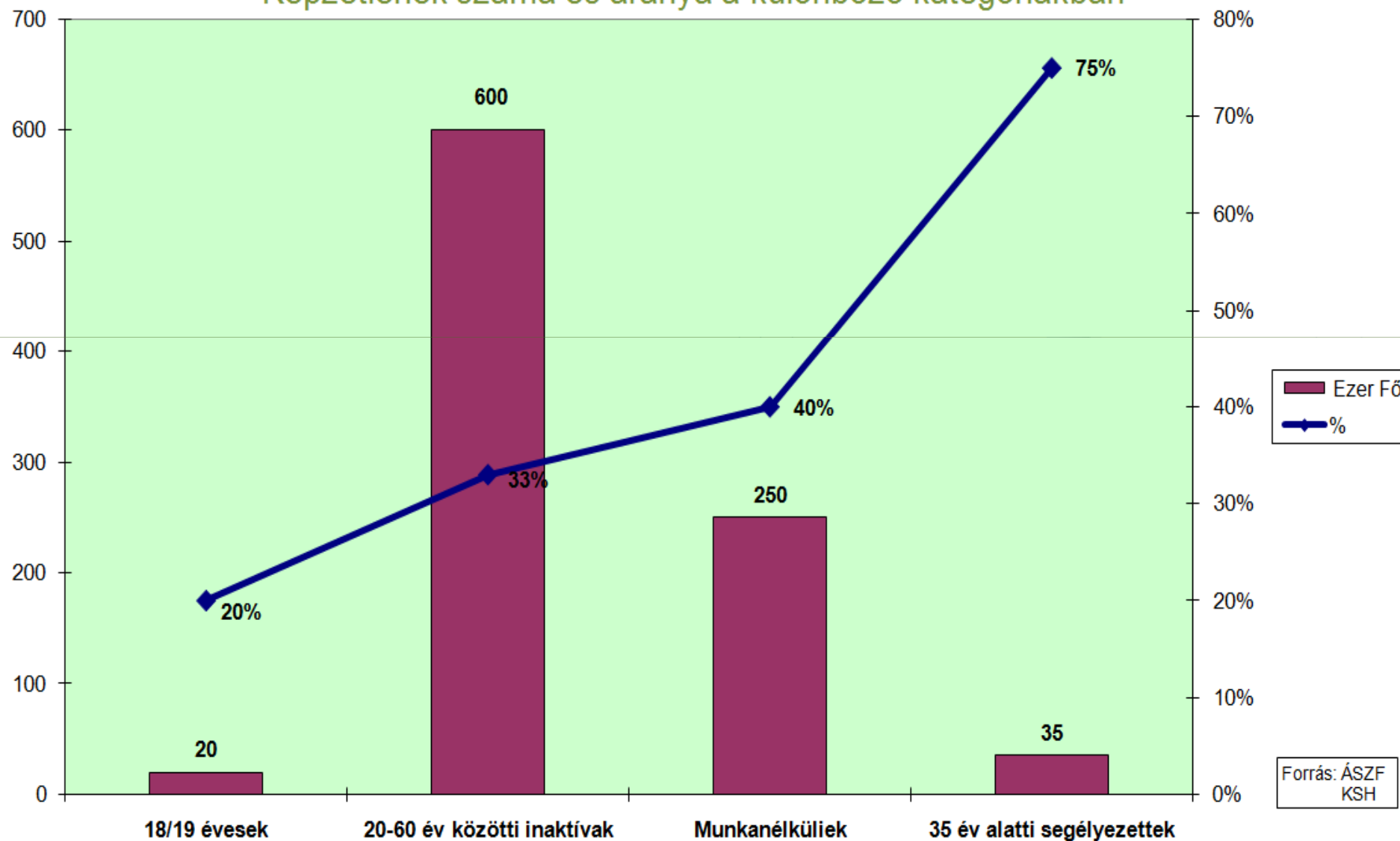
Forrás: Eurostat 2009.

Iskolai végzettség szerinti munkanélküliségi ráták a 20-24 év közötti korosztály körében 2009.

Az alacsony foglalkoztatottság elsődleges oka az alacsony iskolázottság és az alacsony képzettség

Képzetlenek száma és aránya a különböző kategóriákban

Alacsony végzettségűek esélyei a munkapiacon

- ✓ Munkavégző képességben komoly deficit
 - ✓ Alacsony termelékenység miatt relatív drága munkaerő
 - ✓ Alapvető írás, olvasás, számolás, szövegértés hiánya
 - ✓ Munkapiacon nem tudják eladni munkaerejüket
 - ✓ Új munkahelyek elérhetetlenek, technológiai váltás
 - ✓ Képzésük nehéz és költséges
-

Szakképzési reformot befolyásoló tényezők

□ A társadalom túlzottan „akadémikussá” vált. Mindenki törekszik a magasabb iskolai végzettség felé, anélkül, hogy vizsgálná a képzés társadalmi hasznosságát és az elhelyezkedési lehetőségeket. Ezért minden erővel erősíteni kell a szakmai életpálya megismertetését, a szakmunkás tevékenység társadalmi presztízsét vissza kell állítani.

□ Mindenhol gond az általános iskolai képzés nem megfelelő színvonala. Eltűnt az általános képzésből a gyakorlati tevékenységre, a munkára nevelés, ezért általános iskolai reform kell. Az általános képzésben felmerülő hiányosságokat nem tudja a szakiskola megoldani.

□ A szakképzésre fordított hazai és uniós forrásoknak sokkal jobban kell hasznosulni a gazdaság és a munkaerő-piac számára. Szakképzési „papírgyártás” helyett több konkrét hasznosítható eredmény kell.

Szakképzési reformot befolyásoló tényezők

❑ A legjobb támogatási törekvések sem helyettesíthetik a gazdasági konjunktúrát. Ha nincs gazdasági fejlődés, nincs elég gyakorlati képzőhely.

❑ A szakképzés reformjának egyik legfontosabb vezérlőelvének a gazdaság fejlődése kell hogy legyen. Nem szerencsés, ha ez egyoldalúan alárendelődik az iskolák létének.

❑ Az emberek különbözőek, ezért számukra biztosítani kell a különbözőségeiknek legjobban megfelelő iskolatípust. Aluliskolázott, hátrányos helyzetű rétegek beemelése a szakképzés rendszerébe

❑ Mindenhol csökken abszolút értelemben az iskolába járó fiatalok száma. Öregszik a társadalom, így emiatt is csökken a szakképzés utánpótlási bázisa.

Német duális gyakorlatorientált szakképzés

Lényegét tekintve vállalati képzés, amelyet az iskolai képzés egészít ki

Szakmunkás tanulók

Gyakorlati képzés

Iskolai képzés

Vállalatok

- 4 nap hetente
- gyakorlat orientált képzés
- gyakorlati jártasság és szakelméleti tréning
- képzési szerződés a vállalat tanulói munkabért fizet

Szakképző iskolák

- 1 – 1,5 nap hetente
- általános műveltség
- szakmára vonatkozó elméleti és gyakorlati képzés
- nincs ösztöndíj

A tanulót a cég veszi fel!

480 óra évente az iskolában:
320 óra szakmai
160 óra közismereti

Kereskedő és ipari szakember

Minél több idő eltöltése az üzemben

A duális képzés előnyei

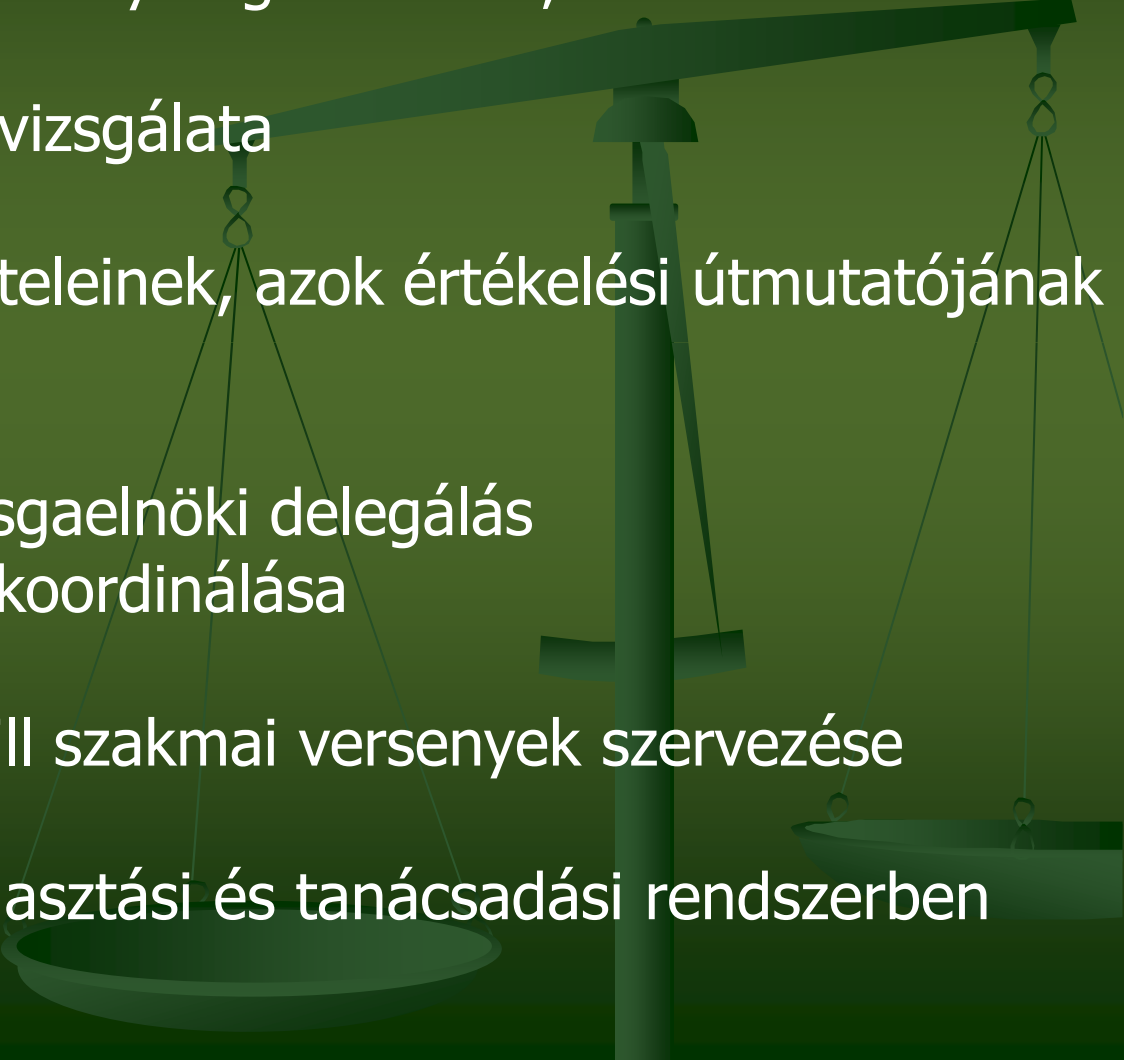
A fiatal tanonc szempontjából nézve:

- A szakmában történő magasabb arányú elhelyezkedés
- Gyakorlatorientált minőségi képzés
- Cégek részére hozzáértő, azonnal működőképes munkaerő
- Tanulószerződés: Munkaszerződés és munkabér
- Szociális státusz és anyagi függetlenség

A cég szempontjából nézve:

- A cég versenyképességének javítása
- A foglalkoztatás színvonalának és minőségének javítása
- A cég kompetencia igényeinek megfelelő képzés
- A betaníttatás költségeinek megspórolása
- A téves foglalkoztatás veszélyének minimalizálása

A Kormány - Kamara szakképzési keretmegállapodás tartalma: 125 szakmában

- ✓ Szakmai és vizsgakövetelmények gondozása, karbantartása
 - ✓ Központi programok felülvizsgálata
 - ✓ Szakmai vizsgák vizsgatételeinek, azok értékelési útmutatójának kidolgozása
 - ✓ Szakmai záróvizsgára vizsgaelnöki delegálás
 - ✓ Szintvizsgák szervezése, koordinálása
 - ✓ SZKTV, Wordskill, Euroskill szakmai versenyek szervezése
 - ✓ Közreműködés a pályaválasztási és tanácsadási rendszerben
-

Fő aktivitási területek

1. Gyakorlati óraszámok növelése, a gazdálkodóknál folyó gyakorlati képzés szerepének jelentős növelése, a magyar szakképzés gyakorlatorientáltságának fokozása

2. A szakmai záróvizsgáztatásban a szakma elsajátításához tartozó kulcskompetenciák értékelésének és mérésének előtérbe helyezése, szakmai záróvizsga idejének csökkentése

3. Az OKJ rendszer egyszerűsítése, ésszerűsítése olyan formában, hogy a felhasználói szféra számára átlátható, használatra alkalmas legyen. A szakmai tartalmak modernizálása, új technikák, eljárások beépítése a követelményrendszerbe

4. A gazdálkodó szervezetek érdekeltségének és képzési hajlandóságának növelése a tanulók gyakorlati képzésében. Szakképzés vonzerejének növelése, a munka világába történő átmenet erősítése. Tanulók számának növelése: expanzió

Teljes képzési idő: 3552 óra /3 tanév

Civilizációs ismeretek+ osztályfőnöki+ testnevelés	Szakmai ismeretek (elmélet + gyakorlat)	
959 óra	2593 óra	
	Szakmai elmélet	Szakmai gyakorlat
	27%	73%
	690 óra	1903 (1603 + nyári gyakorlat (140+160))

A modern 3 éves szakmunkásképzés óraszámainak alakulása

9. évfolyam (36 hét; 30 óra /hét; napi 6 óra)

Ismeretanyag	Oktatott órák száma/év	10 napos ciklus vonatkozásában		óra/nap
civilizációs ism. (of+testn. együtt)	432	24 óra	4 nap	6
szakmai elmélet	216	12 óra	2 nap	6
szakmai gyakorlat	432	24 óra	4 nap	6*
összefüggő nyári gyakorlat	140			

10. évfolyam (36 hét; 31 óra/hét; napi 5-7 óra)

Ismeretanyag	Oktatott órák száma/év	10 napos ciklus vonatkozásában		óra/nap
civilizációs ism. (of+testn. együtt)	378	21 óra	4 nap	3x5+1x6*
szakmai elmélet	234	13 óra	2 nap	1x6+1x7
szakmai gyakorlat	504	28 óra	4 nap	7
összefüggő nyári gyakorlat	160			

11. évfolyam (32 hét; 33 óra/hét; napi 7 óra)

Ismeretanyag	Oktatott órák száma/év	10 napos ciklus vonatkozásában		óra/nap
civilizációs ism. (of+testn. együtt)	149	9 óra	1,5 nap	6+3**
szakmai elmélet	240	15 óra	2,5 nap	2x6+3**
szakmai gyakorlat	667	42 óra	6 nap	7

Vigasztalásul:

„Ez szörnyű, kiáltott Eduard, hogy az ember most már nem tanulhat az egész életére. Elődeink ahhoz a tanításhoz tartották magukat, amit fiatalkorukban kaptak; nekünk viszont ötévenként át kell képeznünk magunkat, ha nem akarunk egészen kimenni a divatból.”

Goethe: Vonzások és választások, megjelent
1809-ben

A tankötelezettség felső korhatára az európai országokban

14 éves kor	15 éves kor	16 éves kor	17 éves kor	18 éves kor
Horvátország Koszovó Törökország	Albánia Ausztria Bosznia- Hercegovina Ciprus Csehország Görögország Írország Liechtenstein Luxemburg Montenegró Portugália Svájc Szerbia Szlovénia	Anglia Bulgária Dánia Észtország Finnország Franciaország Izland Lengyelország Lettország Málta Moldova Norvégia Olaszország Románia San Marino Skócia Spanyolország Svédország Szlovákia	Litvánia Macedónia Moldova Ukrajna Oroszország	Belgium Hollandia Magyarország Németország Egyedül Magyarország, ahol 18 éves korig az iskolapadban kell ülni A tankötelezettség részképzéssel is teljesíthető: - Belgium - Németország - Hollandia

